

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้จะกล่าวครอบคลุมสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวและการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวและการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานแนะแนวและการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา จำนวน 220 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อถามเกี่ยวกับ วุฒิต่างการศึกษา วิชาเอกที่จบ การศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ประสบการณ์ การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนคาบ ที่สอน/สัปดาห์และประสบการณ์การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแนะแนว ในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน ประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 35 ข้อ ภายใต้อ ขอบข่ายในเรื่องการดำเนินงานแนะแนว และการปฏิบัติงานแนะแนว 5 บริการ ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินงานแนะแนวและการปฏิบัติงานแนะแนว 5 บริการ ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวม ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และ บริการติดตามและประเมินผล มี 2 ลักษณะ คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) ให้เลือกตอบว่ามีปัญหาในระดับใด และแบบสำรวจรายการ (Checklist) ให้ระบุสาเหตุของปัญหาในข้อนั้น ๆ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตและแนบตัวผู้วิจัยจากสำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไปถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
2. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสงขลาเพื่อขอความร่วมมือให้ครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการและแนวตอบแบบสอบถาม และรวบรวมส่งมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภายใน 15 วัน หลังจากส่งแบบสอบถามไป
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 คือ สถาภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 คือ สภาพการดำเนินการแนะแนวและการปฏิบัติงานบริการแนะแนว 5 บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 คือ บัญชีการดำเนินงานแนะแนวและการปฏิบัติงานบริการแนะแนว 5 บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อและรายด้าน แล้วแปลผลโดยใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน และสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานแนะแนว และการปฏิบัติงานบริการแนะแนว 5 บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพภาพส่วนตัวของครูแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ครูแนะแนวส่วนมากได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90.0 และส่วนใหญ่จบการศึกษาสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่จิตวิทยาการแนะแนว หรือการให้คำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 87.7 โดยครูแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 77.3 และครูแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการแนะแนวเลย คิดเป็นร้อยละ 72.7 สำหรับจำนวนคาบ/สัปดาห์ที่ครูแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่สอน คือมากกว่า 60 คาบ/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 68.2 นอกจากนี้ยังพบว่า ครูแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการแนะแนวเลย คิดเป็นร้อยละ 57.3

2. สภาพการดำเนินงานแนะแนวและการปฏิบัติงานบริการแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยเป็นประเด็น ๆ ได้ ดังนี้

2.1 สภาพการดำเนินงานแนะแนว มีดังนี้

การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับบริการแนะแนว พบว่า ร้อยละ 44.1

กำหนดนโยบายที่ไม่ได้ระบุเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น มติที่ประชุมครู และร้อยละ 15.5

ไม่ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับบริการแนะแนวไว้

โครงการปฏิบัติงานแนะแนว พบว่า ส่วนมากร้อยละ 70.0 มีโครงการ
ปฏิบัติงานแนะแนวรายปีการศึกษา และร้อยละ 15.0 ไม่มีโครงการปฏิบัติงานแนะแนวเลย
ปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว พบว่า ร้อยละ 45.9 มีปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว
รายปีการศึกษา และร้อยละ 35.0 ไม่มีปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว

การบริหารงานแนะแนว พบว่า ร้อยละ 48.6 มีครูประจำชั้นรับผิดชอบงาน
แนะแนวในชั้นเรียนของตนเอง

การจัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานแนะแนว พบว่า ร้อยละ 42.3 ไม่ได้
กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการจัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานแนะแนว และร้อยละ
29.1 ไม่จัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานแนะแนวเลย

การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนว พบว่าส่วนมาก
ร้อยละ 59.1 กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูแนะแนวไว้ในโครงการปฏิบัติงานแนะแนว
ตลอดปีการศึกษา และร้อยละ 20.0 ไม่ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูแนะแนวไว้

สถานที่สำหรับปฏิบัติงานบริการแนะแนว พบว่า ร้อยละ 42.3 มีห้องสำหรับ
ปฏิบัติงานบริการแนะแนวแต่จัดแบ่งครึ่งหรือจัดเป็นบางส่วนร่วมกับห้องอื่น ๆ และร้อยละ
38.6 ไม่มีสถานที่สำหรับปฏิบัติงานบริการแนะแนว

การนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนว พบว่า ร้อยละ 30.9
นิเทศภายในโดยผู้บริหารโรงเรียน และร้อยละ 29.1 ไม่มีการนิเทศติดตามและประเมินผล
การปฏิบัติงานแนะแนว

จำนวนครั้งของการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนว พบว่า
ร้อยละ 36.4 มีการนิเทศติดตามและประเมินผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง และร้อยละ 29.1
ไม่มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนว

การสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าส่วนมาก
ร้อยละ 50.0 ผู้บริหารสนับสนุนโดยจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนวให้ครู
ได้ศึกษา และร้อยละ 9.1 ผู้บริหารไม่สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว

การดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญความจำเป็น และให้
ความร่วมมือกับงานแนะแนว พบว่า ร้อยละ 47.7 มีการชี้แจงในการประชุมแต่ละครั้ง

และร้อยละ 26.8 ไม่มีการดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญ
ความจำเป็น และให้ความร่วมมือกับงานแนะแนวเลย

การสนับสนุนให้นักเรียนใช้บริการแนะแนวของโรงเรียน พบว่า ส่วนมากร้อยละ
56.8 แนะนำหน้าแถว และร้อยละ 10.9 ไม่มีการสนับสนุนให้นักเรียนใช้บริการแนะแนว
ของโรงเรียน

การจัดกิจกรรมโฮมรูมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ด้านการรู้จักตนเอง พบว่า
ร้อยละ 22.3 จัดกิจกรรมสิ่งที่ฉันชอบ ส่วนด้านการรู้จักสิ่งแวดล้อม พบว่า ร้อยละ 15.9
จัดกิจกรรมอาชีพที่พบเห็น สำหรับด้านการตัดสินใจและการวางแผน พบว่า ร้อยละ 14.5
จัดกิจกรรมชีวิตประจำวัน และกิจกรรมเตรียมพร้อม อีกทั้งยังพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 58.6
ไม่ได้จัดกิจกรรมโฮมรูมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาเลย

2.2 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.0
รวบรวมข้อมูลสุขภาพของนักเรียน

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.5
รวบรวมประวัติการเรียน ส่วนทางอาชีพ พบว่า ส่วนมากร้อยละ 60.9 รวบรวมข้อมูล
เกี่ยวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียน และด้านบุคลิกภาพและการปรับตัว พบว่าส่วนใหญ่
ร้อยละ 56.4 รวบรวมความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และพัฒนาการด้านร่างกาย
อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

วิธีการที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ
69.5 ใช้วิธีการสังเกต

เครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดตามผลนักเรียนที่รับบริการ
แนะแนว พบว่า ร้อยละ 40.5 สร้างขึ้นมาเอง และร้อยละ 23.2 ไม่มีเครื่องมือสำหรับ
ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดตามผลนักเรียน

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน พบว่า ส่วนมากร้อยละ 35.9 ศึกษา
และรวบรวมข้อมูลของนักเรียนครบทุกคนและเป็นปัจจุบัน

2.3 การจัดบริการสนเทศ

ในการจัดบริการสนเทศให้แก่นักเรียน ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.9 จัดบริการสนเทศแนะแนวการศึกษาต่อ ส่วนด้านอาชีพ พบว่า ร้อยละ 50.0 จัดบริการสนเทศลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ และด้านส่วนตัวและสังคม พบว่า ร้อยละ 61.8 จัดบริการสนเทศการคบเพื่อน

วิธีการในการจัดบริการสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.9 จัดป้ายสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ

แผนการจัดบริการสนเทศ พบว่า ร้อยละ 43.2 จัดบริการสนเทศตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ และร้อยละ 27.3 ไม่มีแผนการจัดบริการสนเทศ

2.4 บริการให้คำปรึกษา

การจัดบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.9 ให้คำปรึกษาแนวทางการศึกษาต่อ ส่วนทางด้านอาชีพ พบว่า ร้อยละ 65.5 ให้คำปรึกษาลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ และด้านส่วนตัวและสังคม พบว่า ร้อยละ 61.8 ให้คำปรึกษาเรื่องการคบเพื่อน

การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.9 ครูแนะแนวเรียกนักเรียนมารับคำปรึกษา และครูแนะแนวส่วนใหญ่ร้อยละ 72.7 ให้คำปรึกษารายบุคคล สถานที่ในการให้คำปรึกษา พบว่า ร้อยละ 46.8 ใช้ห้องให้คำปรึกษาในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

2.5 บริการจัดวางตัวบุคคล

การจัดบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.7 สอนซ่อมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน ส่วนทางด้านอาชีพ พบว่า ร้อยละ 33.2 จัดฝึกงานอาชีพในโรงเรียน และด้านส่วนตัวและสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.0 ให้ทุนการศึกษา

การติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษา และการศึกษาต่อ พบว่าร้อยละ 35.3 ติดต่อขอข้อมูลจากองค์กร สมาคม และมูลนิธิต่าง ๆ อีกทั้งยังพบว่า ร้อยละ 18.2 ไม่มีการติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษา และการศึกษาต่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดบริการจัดวางตัวบุคคล พบว่า ร้อยละ 50.5 ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6 บริการติดตามและประเมินผล

ในการจัดบริการติดตามและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 ติดตามผลนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่

วิธีการในการติดตามผลการให้บริการสนเทศด้านต่าง ๆ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 68.2 ใช้วิธีการสังเกต

การติดตามผลนักเรียนที่มารับบริการให้คำปรึกษา พบว่า ร้อยละ 44.5 ติดตามเฉพาะรายที่มีปัญหารุนแรง และร้อยละ 15.9 ไม่ติดตามผลนักเรียนที่มารับบริการให้คำปรึกษา

วิธีการในการติดตามผลนักเรียนที่มารับบริการให้คำปรึกษา พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 61.4 ใช้วิธีการสังเกต

การติดตามและประเมินผลการจัดวางตัวบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.4 ติดตามนักเรียนบางราย และร้อยละ 24.1 ไม่ติดตามและประเมินผลการจัดวางตัวบุคคล

วิธีการในการติดตามและประเมินผลการจัดวางตัวบุคคล พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 58.6 ใช้วิธีการสัมภาษณ์

การจัดบริการติดตามและประเมินผลพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.0 ใช้วิธีการสัมภาษณ์นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว หรือผู้ปกครองนักเรียน

เครื่องมือในการจัดบริการติดตามผล พบว่า ร้อยละ 49.5 ใช้แบบสัมภาษณ์

3. ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยเป็นประเด็น ๆ ได้ดังนี้

3.1 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การวางแผนการปฏิบัติงานแนะแนวมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 38.6 มีสาเหตุมาจากคณะครูขาดความร่วมมือ และห้องแนะแนวมีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยร้อยละ 43.6 มีสาเหตุมาจากไม่มีห้องแนะแนว ส่วนเวลาในการจัดบริการแนะแนวมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 68.6 มีสาเหตุมาจากครูแนะแนวเป็นครูประจำชั้นทำให้ไม่มีเวลาจัดบริการแนะแนว และงบประมาณแนะแนว มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 42.3 มีสาเหตุมาจากไม่มีแผนปฏิบัติงานแนะแนวจึงไม่มีงบประมาณสนับสนุน ส่วนเอกสาร

และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการให้บริการแนะแนว เช่น เอกสารคู่มือครู โต้ะ แก้อั เอกสารการแนะแนว มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 63.6 มีสาเหตุมาจากไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อ สำหรับเครื่องมือและแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดบริการด้านต่าง ๆ เช่น ระเบียบสะสม แบบสอบถาม แบบทดสอบ ฯลฯ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 46.8 มีสาเหตุมาจากครูแนะแนวขาดความรู้ในการจัดทำ ส่วนความรู้และทักษะในการจัดบริการแนะแนวของครูแนะแนว มีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยร้อยละ 66.4 มีสาเหตุมาจากครูแนะแนวไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาการแนะแนว หรือจิตวิทยาโดยตรง และการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 59.1 มีสาเหตุมาจากครูแนะแนวขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม สำหรับการประชาสัมพันธ์ ครูแนะแนวขาดทักษะและประสบการณ์เพียงพอในการประชาสัมพันธ์ ส่วนการมารับบริการแนะแนวของนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยร้อยละ 72.3 มีสาเหตุมาจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของบริการแนะแนว และความร่วมมือจากผู้บริหารและคณะครู มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 63.6 มีสาเหตุมาจากผู้บริหารและคณะครูมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมแนะแนว สำหรับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดบริการแนะแนว มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 61.8 มีสาเหตุจากผู้ปกครองไม่เข้าใจการแนะแนว และการประสานงานระหว่างครูแนะแนวกับบุคลากรอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก ฯลฯ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 40.0 มีสาเหตุจากบุคลากรอื่นไม่ให้ความร่วมมือ

3.2 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล พบว่า การรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 51.4 มีสาเหตุมาจากครูไม่มีเวลา ส่วนเครื่องมือในการสอบวัด เช่น แบบทดสอบวัดความถนัด สติปัญญา ความสนใจ ความเชื่อมั่นของนักเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 63.2 มีสาเหตุมาจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดทำ และการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวนักเรียนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น สังเกต สัมภาษณ์ สังคมมิติ เยี่ยมบ้าน เขียนอัตชีวประวัติ ฯลฯ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 54.1 มีสาเหตุมาจากครูแนะแนวไม่มีเวลา

3.3 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านบริการสนเทศ พบว่า การเสนอข้อสนเทศแก่นักเรียนโดยการทำป้ายสนเทศ เอกสาร บรรยาย อภิปราย จัดเสียงตามสาย จัดทัศนศึกษา จัดนิทรรศการ ฯลฯ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 57.3 มีสาเหตุมาจากไม่มีงบประมาณ และการเสนอข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องสำหรับนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 46.8 มีสาเหตุมาจากขาดแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า

3.4 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านบริการให้คำปรึกษา พบว่า ครูที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 55.5 มีสาเหตุมาจากขาดความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษา ส่วนนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 65.5 มีสาเหตุมาจากนักเรียนไม่รู้และไม่เข้าใจการให้คำปรึกษาดีพอ และห้องให้คำปรึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 51.8 มีสาเหตุมาจากไม่มีห้องแนะแนว

3.5 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล พบว่า การจัดหาเงินมาใช้ในบริการจัดวางตัวบุคคล เช่น ทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 52.7 มีสาเหตุมาจากไม่มีบุคลากรสำหรับติดต่อประสานงานในการจัดหาทุน ส่วนความร่วมมือของหน่วยงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับบริการจัดวางตัวบุคคล เช่น ครูประจำชั้น สถานประกอบการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 69.5 มีสาเหตุมาจากครูประจำชั้นได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่นด้วย จึงไม่ค่อยมีเวลา และการจัดหางานให้นักเรียนทำในระหว่างเวลาว่าง เช่น เสาร์ อาทิตย์ ปิศาจเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยร้อยละ 47.3 มีสาเหตุมาจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สำหรับการจัดโครงการสุขภาพของนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยร้อยละ 18.6 มีสาเหตุมาจากขาดการประสานงานกับโรงพยาบาลหรือสถานีนอนามัย และการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 40.0 มีสาเหตุมาจาก ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานอื่นด้วยจึงไม่มีเวลาสอน

3.6 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านบริการติดตามและประเมินผล พบว่า การจัดครูออกไปเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามผลการให้ความช่วยเหลือ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 66.4 มีสาเหตุมาจากครูไม่มีเวลาว่าง ส่วนการจัดส่งรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 44.5 มีสาเหตุ

มาจากผู้ปกครองไม่แสดงความคิดเห็นกลับคืนมายังโรงเรียน สำหรับการติดตามผลนักเรียน ทั้งที่กำลังเรียนและจบการศึกษาไปแล้วมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 55.9 มีสาเหตุมาจากขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง และการติดตามและประเมินผลการให้บริการแนะแนวในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 58.6 มีสาเหตุมาจากขาดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผล และยังพบว่าการจัดทำรายงานการประเมินผล การจัดบริการแนะแนวในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 47.7 มีสาเหตุมาจากขาดวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานแนะแนวในแต่ละด้าน มีข้อค้นพบที่สำคัญ ผู้วิจัยจะขอกล่าวตามลำดับที่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการดำเนินงานแนะแนว สภาพการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านนี้สภาพที่พบคือ มีครูประจำชั้นรับผิดชอบงานแนะแนวในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพร ยุทธสิทธิ์ (2533 : 107) ที่พบว่า ครูประจำชั้นทุกชั้นได้แนะแนวการศึกษาในช่วงเวลาสอนปกติโดยสอดแทรกในการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อีกทั้ง ประหยัด ทองมาก (2535 : 7) ได้เสนอแนวคิดว่าควรกำหนดให้มีครูแนะแนวประจำชั้น หรือครูแนะแนวประจำห้องเรียนครบทุกชั้นทุกห้อง เพื่อดูแลช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งแนวคิดนี้สนับสนุนคำกล่าวของ รวีวรรณ ชินะตระกูล (2537 : 64) ที่กล่าวว่า ครูประจำชั้นเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญมากคนหนึ่งในการจัดบริการแนะแนว เพราะครูประจำชั้นเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ จึงเป็นผู้ที่ประสานงานในการแนะแนวได้ดีที่สุด

อีกทั้งยังพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเชษฐ จิตตะวิกุล (2526 : 136-137) ที่พบว่า ผู้บริหารส่วนมากปฏิบัติหน้าที่ของตนได้มากในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย วางนโยบายและเป้าหมายของ

การจัดโครงการแนะแนว เป็นผู้ริเริ่มการจัดบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียนตามความต้องการและความจำเป็นของนักเรียน เป็นผู้กำหนดบทบาทของครูแนะแนว และเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานแนะแนว ดังที่ ประหยัด ทองมาก (2534 : 40) กล่าวว่า ปัจจุบันนี้งานแนะแนวในโรงเรียน ได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหารมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนต่าง ๆ หันมาจัดบริการแนะแนวอย่างจริงจัง ที่ไม่เคยจัดมาก่อนก็เริ่มจัด ที่เคยทำมาแล้วก็พยายามปรับปรุงพัฒนาให้ทัดเทียมกับสายวิชาการอื่น ๆ ในโรงเรียน

สำหรับการจัดกิจกรรมโฮมรูมนั้น ปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เกินครึ่งไม่ได้จัดกิจกรรมโฮมรูมเลย ไม่ว่าจะเป็นด้านการรู้จักตนเอง ด้านการรู้จักสิ่งแวดล้อม และด้านการตัดสินใจและวางแผน ซึ่งหากครูแนะแนว หรือครูประจำชั้นได้จัดกิจกรรมโฮมรูมเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งการที่โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมโฮมรูมเลยอาจเนื่องมาจากครูที่รับผิดชอบแนะแนวโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง จึงทำให้ไม่ทราบความสำคัญ ประโยชน์ และขอบข่ายของการจัดกิจกรรมโฮมรูม หรืออีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ไม่ได้จัดอบรมหรือให้เทศาให้ความรู้ด้านการดำเนินงานแนะแนวให้กับครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

นอกจากนี้ ยังค้นพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และการเขียนโครงการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้ จากผลการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 80 กว่ามีการกำหนดนโยบาย และเขียนโครงการแนะแนว มีเพียงส่วนน้อยมากที่ไม่ได้ทำแต่ผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้กลับปรากฏว่าทุกด้านของการปฏิบัติงานแนะแนวมีปัญหอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผลเท่านั้น ที่มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายและเขียนโครงการแนะแนวนั้น สามารถกระทำได้ง่ายกว่าการปฏิบัติงานแนะแนว เพราะกำหนดและเขียนตามหลักการแนะแนวที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดสำหรับนักเรียน แต่ในการ

ปฏิบัติงานแนะแนวนี้ครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนวต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน และกับนักเรียน จึงปรากฏปัญหาและสาเหตุของปัญหาหลายประการที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานแนะแนวอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดครูที่จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง จึงขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัด งานแนะแนว นักเรียนไม่เข้าใจ และไม่เห็นประโยชน์ของงานแนะแนว จึงไม่ใช้บริการแนะแนว และคณะครูในโรงเรียนมีชั่วโมงสอนมากจึงไม่มีเวลาช่วยทำงานแนะแนว

1.2 ด้านบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สภาพในด้านนี้ ประเด็นสำคัญที่ค้นพบคือ ส่วนใหญ่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพิน จินตวรรณ (2529 : 118) ที่พบว่า โครงการตรวจสุขภาพนักเรียนมีค่าเฉลี่ยการจัดเป็นอันดับหนึ่งของโครงการทั้งหมด และไพ แสงสว่าง (2535 : 35) กล่าวว่า การบริการสุขภาพ เป็นบริการที่สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีขึ้น และจัดให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้เพราะจะได้ฝึกนักเรียนให้มีลักษณะที่ติดตัว และนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียนและในสังคม อีกทั้งกาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531 : 232) ได้เสนอแนะว่า โรงเรียนควรจัดให้มีโครงการสุขภาพอนามัยขึ้น เพื่อช่วยดูแลและส่งเสริมให้นักเรียน ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพดีขึ้น เพื่อจะได้เล่าเรียนและทำงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน กล่าวคือมีโรงเรียนประถมศึกษาส่วนน้อยมากที่ใช้แบบทดสอบในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบทดสอบมาตรฐานมีน้อย และครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวขาดความเข้าใจ และขาดทักษะในการใช้แบบทดสอบ ดังที่ จุฑา บุรีภักดี (2528 : 111) กล่าวว่า การใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความถนัด สติปัญญา และความสนใจของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะแบบทดสอบมาตรฐานมีน้อย และความไม่สะดวกในการยืมใช้ เพราะจะมีแบบทดสอบเฉพาะศูนย์การแนะแนวบางแห่ง ในบางจังหวัดเท่านั้น และ การใช้แบบทดสอบมีระเบียบที่จะต้องนำผู้ทดสอบไปทดสอบยังศูนย์แนะแนว เพื่อความเที่ยงและความตรงของการทดสอบ จึงเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่ง และผู้ใช้แบบทดสอบต้องมีความรู้ และระมัดระวังในการใช้แบบทดสอบ เพราะถ้าผู้ใช้แบบทดสอบวินิจฉัยผลการทดสอบผิดไป ก็จะมี

เป็นการเข้าใจผิดและไม่ยุติธรรมในการตัดสินเด็กแต่ละคนว่ามีความสามารถและความสนใจในด้านใด สิ่งใด

1.3 ด้านบริการสนเทศ สภาพการจัดบริการสนเทศ มีข้อค้นพบที่สำคัญคือส่วนใหญ่มีการจัดบริการสนเทศด้านการเรียนต่อของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดารัตน์ ศรีสุภกาญจน์ (2535 : 92-94) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานแนะแนวด้านการศึกษาต่อค่อนข้างมาก และ วัลลิกา จลากรบาง (2535 : 101) กล่าวว่า การแนะแนวการศึกษาเป็นกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องแนวโน้มของการศึกษา โอกาสของการศึกษาต่อ และวิธีเรียนที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนวางแผนการศึกษาของตนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถทางสมอง ความถนัด และความสนใจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด ทองมาก (2532 : 25) ที่เห็นว่า การจัดบริการสนเทศด้านการศึกษา ควรเสนอข้อมูลทุกชนิด ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียน และแนวทางในการศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ตลอดจนหลักสูตร และวิธีการศึกษาในแต่ละระดับ

1.4 ด้านบริการให้คำปรึกษา สภาพการจัดบริการให้คำปรึกษา มีข้อค้นพบที่สำคัญคือส่วนใหญ่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้านการศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพร ยุณะสิทธิ์ (2533 : 105) ที่พบว่า ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ได้ทำหนังสือขอเอกสารการแนะแนวการศึกษาต่อจากหน่วยงานที่นักเรียนสนใจ มีการเสนอข้อมูลเรื่องแนะแนวการศึกษาต่อโดยการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานนั้นมาบรรยายให้นักเรียนฟัง ส่วนการให้ข้อมูลนั้นได้ให้ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาต่อ และวิธีเตรียมตัวในการศึกษาต่อ และ สมร ทองดี (2533 : 23) กล่าวว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายนั้น จำเป็นต้องเตรียมตัวเลือกสถานศึกษาต่อ ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียน จึงควรจัดกิจกรรมหรือจัดทำโครงการเพื่อการแนะแนวการศึกษาต่อให้นักเรียนด้วย เพื่อนักเรียนจะได้มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมตัวและเลือกสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถของตน

1.5 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล สภาพการจัดบริการจัดวางตัวบุคคลมีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ส่วนใหญ่สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน และให้ทุนการศึกษานักเรียนที่ขาดแคลน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพร ยุณะสิทธิ์ (2533 : 104) ที่พบว่า

การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแนะแนวของครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาใน
ครูประจำชั้นได้สอนซ่อมเสริมเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้นักเรียน เรียนดีขึ้น และครูประจำชั้นยังได้
ช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์โดยการแจ้งให้ฝ่ายหาทุนทราบ และ พนม ลิมอารีย์
(2530 : 237) ยังได้กล่าวว่าบริการสอนซ่อมเสริม เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความ
ช่วยเหลือแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน โดยการจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมแก่ผู้ที่มีปัญหาการเรียน
เฉพาะรายหรือเฉพาะกลุ่ม เพื่อช่วยให้เด็กที่มีปัญหาสามารถเรียนได้ทันเพื่อน อีกทั้ง
พนม ลิมอารีย์ (2530 : 237) ยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เด็กประถมศึกษาเป็นเด็ก
ที่ต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาบังคับ จึงมีเด็กเป็นจำนวนมากที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ
ทางเศรษฐกิจยากจน ขาดแคลน โรงเรียนจึงควรสำรวจและให้ความช่วยเหลือโดยการ
จัดหาทุนให้แก่เด็กเรียนที่ขาดแคลน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมในการเรียน
และสามารถเรียนได้ดีขึ้น

1.6 ด้านบริการติดตามและประเมินผล สภาพการจัดบริการติดตามและประเมินผล
มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ในการติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบาย
ในคู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาของ กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ (2532 : 12) ที่กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่าง
บุคคลสองฝ่ายอย่างมีหลักการ และจุดมุ่งหมาย วิธีนี้จะช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ได้ข้อมูลเพิ่ม
เพราะทำให้ผู้สัมภาษณ์เห็นสีหน้า อากัปกิริยา ท่าที ความรู้สึก ตลอดจนได้ยินคำพูดที่แสดง
อารมณ์ของผู้รับการสัมภาษณ์ได้ ซึ่งไม่สามารถรวบรวมได้จากเครื่องมืออื่น ๆ ทั้งยังช่วย
สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้รับการสัมภาษณ์ และ วัลนิกา ฉลากขาง
(2535 : 116) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การสัมภาษณ์คือการสนทนาอย่างมี
จุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบข้อมูล ค้นหาข้อมูล สืบทราบความคิด ความรู้สึก และเพื่อจูงใจ

2. ปัญหาการปฏิบัติงานแนะแนวโดยภาพรวม พบว่าด้านการดำเนินงานแนะแนว
ด้านบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ และด้านบริการ
ให้คำปรึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ด้านการดำเนินงาน
แนะแนวมีข้อจำกัดหลายอย่างเช่น ครูที่จบการศึกษาโดยตรงทางการแนะแนวมีน้อย ครูมี
ชั่วโมงสอนมาก ขาดงบประมาณ ไม่มีสถานที่จัดห้องแนะแนว ส่วนด้านบริการศึกษา

และรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีข้อจำกัดเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูล เช่น แบบทดสอบวัดความถนัด วัดความสนใจ สำหรับด้านบริการสนเทศ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนวิทยากร แหล่งข้อมูล งบประมาณ ในการจัดสารสนเทศต่าง ๆ เช่น บัณฑิตสนเทศ และด้านบริการให้คำปรึกษา มีข้อจำกัด เกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการให้คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษา ส่วนด้าน บริการจัดวางตัวบุคคลและด้านบริการติดตามและประเมินผลนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ล้วนเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษา จะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว โดยมอบหมายให้คณะครูในโรงเรียนรับผิดชอบเป็นฝ่าย ๆ ไป เช่น ทูอาหารกลางวันเด็กขาดแคลน การสอนซ่อมเสริมนักเรียน โครงการเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การอมพลูออไรด์ การตรวจภาวะทุพโภชนาการ การฉีดวัคซีน และด้านบริการติดตามและ ประเมินผลก็เช่นกันที่บางกิจกรรมเป็นงานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เช่น การแจ้งผลการเรียน และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ การทำสถิติ การศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก

3. ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการปฏิบัติงานแนะแนวในแต่ละด้าน มีข้อค้นพบที่สำคัญ ผู้วิจัย จะขอกล่าวตามลำดับที่แต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการดำเนินงานแนะแนว ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานแนะแนว มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ การดำเนินงานแนะแนวมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุมาจาก ไม่มีห้องแนะแนว ครูแนะแนวประจำชั้นจึงไม่มีเวลาจัดบริการแนะแนว ไม่มีงบประมาณ ครูแนะแนวไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดารัตน์ ศรีสุภากาญจน์ (2535 : 94-95) จารุรักษ์ สุขเสริม (2534 : 130-131) และสุรเชษฐ จิตตะวิกุล (2526 : 138-141) ที่พบว่า ปัญหาการจัดบริการแนะแนว ที่สำคัญที่สุดคือ ขาดครูแนะแนวโดยตรง ครูที่รับงานแนะแนวมีชั่วโมงสอนมาก ขาดความร่วมมือจากครูอื่น ๆ เนื่องจากมีภาระงานสอนมาก ขาดเงินงบประมาณ อาคาร สถานที่ ไม่เพียงพอที่จะให้จัดห้องแนะแนว ซึ่งผลการวิจัยของทั้งสามท่านที่กล่าวมาได้สอดคล้อง กับคำกล่าวของ สุนีย์ สิงหะคเชนทร์ (2534 : 21-22) ที่ว่าปัญหาสำคัญด้านการแนะแนว

ของโรงเรียนประถมศึกษาคือ ขาดบุคลากรที่จบการศึกษาเกี่ยวกับการแนะแนวโดยตรง ขาดงบประมาณ ไม่มีสถานที่จัดห้องแนะแนว

3.2 ด้านบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ปัญหาและสาเหตุของปัญหาบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก ครูที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลไม่มีเวลาเพราะต้องรับผิดชอบงานสอนและโครงการอื่น ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรณเจิต จันทโรทัย (2532 : 101) ที่พบว่า ครูแนะแนวมีจำนวนชั่วโมงสอนมากเท่ากับครูอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานแนะแนวได้มากเท่าที่ควร และงานวิจัยของ จารุรักษ์ สุขเสริม (2534 : 121) ก็พบว่า ครูแนะแนวและคณะครูมีชั่วโมงสอนมาก จึงไม่มีเวลาปฏิบัติงานแนะแนว

3.3 ด้านบริการสนเทศ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาบริการสนเทศ มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ บริการสนเทศมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุมาจาก ไม่มีงบประมาณในการจัดบริการสนเทศในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดารัตน์ ศรีสุภาภรณ์ (2535 : 101) และสุรเชษฐ จิตตะวิกุล (2526 : 138-141) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขาดงบประมาณเฉพาะด้านในการจัดโครงการแนะแนว และตรงกับแนวคิดของ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2533 : 698) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาทุกระดับส่วนใหญ่ประสบปัญหาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการแนะแนว ซึ่งไม่เพียงพอหรือไม่มีเลย อีกทั้ง บุญประสิทธิ์ กนกสิงห์ (2533 : 151) กล่าวว่า การจัดงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการศึกษามากับจึงไม่มีรายได้จากเงินบำรุงการศึกษา งบประมาณจะได้มาจากรัฐเท่านั้น

3.4 ด้านบริการให้คำปรึกษา ปัญหาและสาเหตุของปัญหาบริการให้คำปรึกษา มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ บริการให้คำปรึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุมาจาก ไม่มีห้องแนะแนว และครูแนะแนวขาดความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดารัตน์ ศรีสุภาภรณ์ (2535 : 96) ที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวที่พบส่วนใหญ่คือ ไม่มีห้องแนะแนวและอุปกรณ์อื่น ๆ ครูแนะแนวขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดบริการแนะแนว อีกทั้งงานวิจัยของ จารุรักษ์ สุขเสริม (2534 : 130-131) ก็พบว่าผู้บริหารมีความต้องการห้องแนะแนวอยู่ในระดับมาก และครูแนะแนวขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการจัดบริการแนะแนว ส่วนสวัสดิ์ สุวรรณอักษร

(2533 : 695-696) กล่าวว่า บุคลากรแนะแนวของสถานศึกษาทุกระดับส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์อันจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการให้บริการแก่เด็กและเยาวชน ในปัจจุบัน เช่น เทคนิคในการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ และส่วนใหญ่ยังขาดแคลนปัจจัย ความพร้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการจัดงานแนะแนว เช่น ห้องแนะแนว แบบทดสอบต่าง ๆ

3.5 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ปัญหาและสาเหตุของปัญหาบริการจัดวางตัวบุคคล มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ บริการจัดวางตัวบุคคลมีปัญหายู่ในระดับปานกลาง โดยมีสาเหตุมาจาก ครูประจำชั้นซึ่ง เป็นผู้ประสานงานด้านนี้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่นด้วยจึงไม่ค่อยมีเวลา ดำเนินงานด้านจัดวางตัวบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดารัตน์ ศรีสุภกาภรณ์ (2535 : 95) และจารุรักษ์ สุขเสริม (2534 : 131) ที่พบว่าครูมีชั่วโมงสอนมาก จนไม่มีเวลาช่วยงานแนะแนว และจากสาเหตุที่ว่า นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการใช้ เวลาว่างให้เป็นประโยชน์นั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ สิทธิไชย (2521 : 114) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ ใช้เวลาว่าง ทำกิจกรรมเหล่านี้คือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เล่นดนตรี และเจริญผล สุวรรณโชติ (2529 : 6-12) ได้กล่าวว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นในเรื่องการนำเอาความรู้ในด้านวิชาชีพ มาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมองข้ามการพัฒนา ตนเอง เพื่อให้มีความซาบซึ้งและเห็นความสำคัญของวิชาอาชีพที่จะทำให้นักเรียนเกิดรายได้ ซึ่งการที่นักเรียนไม่มีความคิดในเรื่องของการพัฒนาอาชีพของตนเองนี้ ทำให้เด็กไม่รู้จักรู้ว่า ตอนใด ช่วงใดที่นักเรียนจะต้องใช้เวลาว่างจากการเรียนมาดำเนินชีวิตเพื่อเริ่มต้น การประกอบอาชีพนับตั้งแต่เยาว์วัย

3.6 ด้านบริการติดตามและประเมินผล ปัญหาและสาเหตุของปัญหาบริการติดตามและ ประเมินผล มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ บริการติดตามและประเมินผลมีปัญหายู่ในระดับปานกลาง โดยมีสาเหตุมาจาก ขาดเครื่องมือในการติดตามผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุรักษ์ สุขเสริม (2534 : 125) ที่พบว่า การจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษาชั้นนั้นไม่มี รูปแบบหรือโครงสร้างตลอดจนเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ประกอบในการจัดบริการแนะแนว

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ขาดงบประมาณด้านการดำเนินงานแนะแนว ด้านบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และด้านบริการสนเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับงานแนะแนวให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ครูแนะแนวยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการจัดบริการแนะแนว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้ให้แก่ครูโดยจัดประชุม อบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองไม่เข้าใจการแนะแนว ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีหนังสือเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อรับฟังนโยบายแนะแนวของโรงเรียน ผู้ปกครองจะได้เข้าใจการแนะแนว และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ครูแนะแนวที่จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรงมีน้อยมาก ดังนั้นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาควรชี้แจงให้นักศึกษาที่มุ่งจะออกไปเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา เลือกเสรีวิชาแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเพิ่มความรู้ทักษะด้านการแนะแนวให้กับตนเองก่อนที่จะออกไปปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนี้หน่วยงานระดับจังหวัดหรืออำเภอควรจัดอบรมให้ความรู้กับครูที่รับผิดชอบงานแนะแนว ปฏิบัติงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ควรมีการสำรวจเจาะลึกถึงความต้องการในการรับการอบรมของครูแนะแนว

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขาดห้องแนะแนว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณด้านอาคารสถานที่ ควรจัดสรรงบประมาณด้านอาคาร

สถานที่ให้ หรือถ่ายอาคารสถานที่ของโรงเรียนควรมีการจัดแบ่งห้องเรียนที่มีอยู่ให้เหมาะสม และใช้บางห้องหรือบางส่วนในห้องจัดเป็นห้องแนะแนว

1.6 จากผลการวิจัยพบว่า ครูแนะแนวเป็นครูประจำชั้นด้วย ทำให้ไม่มีเวลา ดำเนินงานแนะแนวได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้ครูแนะแนวเป็นครูพิเศษสอน ในบางวิชา และควรจัดชั่วโมงสอนของครูแนะแนวให้น้อยลงกว่าเดิม เพื่อที่ครูแนะแนวจะมี เวลาดำเนินงานแนะแนวได้อย่างเต็มที่

1.7 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขาดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม ข้อมูล แบบฟอร์ม เอกสาร และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดบริการแนะแนว ดังนั้นหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนควรมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ เครื่องมือ แบบฟอร์ม เอกสาร และจัดทำอุปกรณ์ หรือจัดสรรงบประมาณให้ซื้อ ตลอดจน มีการส่งเสริมความรู้ในการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูล แบบฟอร์ม และอุปกรณ์ในการจัด บริการแนะแนว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทวิจยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการของนักเรียนประถมศึกษาในการรับบริการแนะแนว ด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนวของครูให้สอดคล้องกับความต้องการ ของนักเรียน

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสงขลาเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ